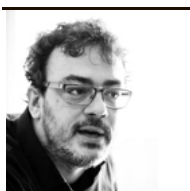

opinie & analyse

De manier waarop universiteiten gefinancierd worden, zint **JAN DUMOLYN** niet. Wie zegt dat onderzoek beter en relevanter wordt van doorgedreven concurrentie?

Beste rectoren, red ons van de ratrace

JAN DUMOLYN

Wie? UGent, vakbondsafgevaardigde ACOD
Wat? Hopelijk luistert de Vlaamse regering naar de basis als ze binnenkort de verdeelsleutel voor onderzoeksmiddelen herbekijkt. Als ze dat doet, zal ze veel onrust horen.

die bepalen welk soort onderzoek kan worden uitgevoerd, werden de afgelopen decennia steeds meer op een bijna uitsluitend kwantitatieve leest geschoeid. Zo blijft iedereen uiteindelijk steken in een frustrerende *zero-sum game*.

Is dat rationeel, wetenschappelijk? Zonder enig empirisch bewijs gaat men ervan uit dat ver doorgedreven concurrentie het zaligmakende middel is om kwaliteit in het onderzoek te stimuleren. Nochtans heeft die logica een aantal perverse neveneffecten.

1. De verhoogde werkdruk op professoren en jongere onderzoekers. Dat brengt de work-lifebalans in onevenwicht en leidt vaak ook tot uitgebluste of ontgoochelde wetenschappers die het onderzoek verlaten. Onderzoekers worden geconfronteerd met een voortdurende druk om onderzoeksgelden binnen te rijden, maar de slaagpercentages liggen steeds lager, omdat de beschikbare middelen amper groeien. Bijzonder ontmoedigend.

2. De al te grote focus op kwantitatieve output leidt tot een 'salamisering' van de onderzoeksresultaten: ze worden kunstmatig opgesplitst in vele publicaties. Bovendien wordt risicovol en dus potentieel het meest baanbrekende onderzoek vermeden. In sommige gevallen leidt dat ook tot resultaten verfraaien of zelfs regelrechte wetenschapsfraude.

3. Er worden drempels gecreëerd die samenwerking tegengaan. Niet alleen over vakgebieden en over de grenzen van universiteiten heen, maar zelfs met de directe collega's, die concurrenten worden.

Wijzig de koers

Binnenkort moet de Vlaamse regering zich opnieuw buigen over de manier waarop de onderzoeksmiddelen tussen de verschillende universiteiten zullen worden verdeeld. Als onderzoekers van verschillende Vlaamse universiteiten die zich ook in een vakorganisatie engageren, horen en zien wij wat er aan de basis leeft. En we zijn ongerust.

Het te verdelen bedrag is constant, dus betekent de winst van de ene het verlies van de ander

Een nieuwe generatie rectoren staat nu aan het roer. Zij werden verkozen op basis van programmapunten die in de lijn van ons betoog liggen. Wij roepen hen dan ook op radicaal de koers te wijzigen. Aan de Vlaamse regering vragen wij bovendien een systematische inhoudelijke dialoog met de onderzoekers te organiseren.

De overheid zou een nieuw financieringsmodel kunnen hanteren dat uitgaat van relevante criteria, zoals samenwerking tussen de instellingen. Die moeten dan hoogstaand fundamenteel wetenschappelijk onderzoek aanmoedigen. De universiteiten kunnen daar dan bepaalde inspanningen tegenover stellen op het vlak van onderzoek en maatschappelijke impact, elke universiteit naar haar eigen vermogen en uitgaande van haar specifieke sterktes.

Zo'n nieuw financieringsmodel zou stimuli creëren om veel efficiënter te werken en elkaar minder te concurreren. De nadruk moet daarbij opnieuw op kwaliteit gaan liggen in plaats van op kwantiteit, en op een bredere economische, sociale en culturele impact op de maatschappij. Aan de onderzoekers zelf moet bovendien meer vertrouwen worden gegeven door een hogere niet-competitieve basisfinanciering. Wetenschappers zijn vrije en verantwoordelijke geesten, die het best niet de zoveelste *call* voor projectfinanciering moeten afwachten in de hoop toch wat werkmiddelen in de wacht te slepen. Laat hen zich toelagen op het uitdagende, risicovolle en dus fundamentele onderzoek, het soort wetenschap dat steeds de motor is geweest van technologische vooruitgang.

Mee ondertekend door
Bruno Dewever, Peter Vandenabeele, Anne-Laure Van Bruaene, Ronan van Rossem, Jelle Laverge, Brecht De Smet, René Vermeir (UGent), Chris Kesteloot, Matthias Lievens, Cindy Moons, Klaas De Brucker, Anne Winter, Jenneke Christiaens, Dimitros Kavadias (VUB), Karim Zahidi en Bert De Munck (UA).

Allen zijn professoren verbonden aan Vlaamse universiteiten en lid van ACOD

Salamisering

Daarbij komt dat de universiteiten intern diezelfde verdeelsleutels toepassen om de onderzoeksmiddelen en het aantal personeelsleden tussen hun faculteiten te verdelen. De concurrentielogica sijpelt dus verder naar beneden. De incentives

CORRECTIES & AANVULLINGEN

Onderzoeksfinanciering. De academici Chris Kesteloot, Matthias Lievens, Cindy Moons en Klaas De Brucker, die mee het opiniestuk 'Beste rectoren, red ons van de ratrace' ondertekenen, zijn verbonden aan de KU Leuven, niet aan de VUB (DS 1 februari).

DE STANDAARD 35
VRIJDAG 2 FEBRUARI 2018